

*

kres

*

m * a * j

leto 1935

številka 5

»KRES«. Glasilo slovenskih fantov. Izhaja mesečno. Izdaja in tiska Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale (predstavnik Joško Godina, Groblje - Domžale.) Urejuje Ivan Martelanc s sodelovanjem uredniškega zbora. Za uredništvo odgovarja Joško Godina, Groblje - Domžale.

ROKOPISI se pošiljajo na naslov: Ivan Martelanc, Ljubljana, Miklošičeva cesta 19.

UPRAVA: Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale. Čekovni račun: Misijonska tiskarna (z značko »Kres«) štev. 15.730.

NAROČNINA: Din 20 (skupno Din 18).

BOJ ZA MATTERHORN

Po Haensel-u priredil E. K.

(Nadaljevanje)

»Nocoj odidejo ljudje v šotor. Upam, da bodo kmalu precej visoko. Vse kaže, da bo vreme megleno; Matterhorn tiči ves v megli. Sicer pa upam, da se bo zjasnilo. Če nam bo vreme dopustilo, bom v treh dneh natančno vedel, kaj bom mogel ukreniti.

»Carrel mi je rekel, da ne smem preje gori, dokler mi on ne sporoči. Osebnost se hoče prepričati o varnosti najvišjih sten. Od tu se mi zde popolnoma nedostopne. Toda, da bi z gotovostjo kaj povedal, bi moral sam stati na njih. Najprej moramo postaviti šotore višje, kakor je storil to Whymper zadnjič. Čim izvem kakršnokoli ugodno novico, ti pošljem sla v St. Vincent, kjer je prvi brzojavni urad. Samo nekaj besed in ti prideš takoj!

»Prosim te, odgovori mi takoj na moje pismo, samo nekaj vrst: kako naj naredim. Čepim sredi težkoč: vreme, Matterhorn, Whymper. Skrivam se, kolikor se le morem; toda ta mož, čigar življenjski smoter je utelešen v Matterhornu, je tu povsod, sumi vse, vidi vse. Vse dobre vodnike sem mu vzel. Toda on je tako obseden na Matterhorn, da je zmožen poskusiti z drugimi in nam jo grdo zagosti. Stanuje v isti gostilni kakor jaz, toda izogibam se mu, da mi ni treba govoriti z njim in mu pogledati v oči. Skratka: storim, kar je v moji moči! Uspelo bo, v to verujem. Če nam bo le vreme naklonjeno.

»Za danes končam. Upam, da ti bom mogel kmalu sporočiti veselo vest. Da bi te le moglo to pismo s hribov vsaj nekoliko premakniti iz soparnega Turina in zatohlega ministristva.«

IV.

Ko je Whymper vstopil v krčmo, so že vsi sedeli za prazno leseno mizo: César Carrel, Charlie Gorret, brat župnika Gorreta, Jean Josef Maquignaz in Jean Antoine Carrel. Vsak je imel v žepu zlatnik, Giordano jim jih je dal za aro. Pokriti so bili s črnimi klobuki in oblečeni v srajce z dolgimi rokavi. Suknje jim niso visele preko stolov ko švicarjem, vrgli so jih nagubane čez ramena. Na mizi so stale prazne skledice in sobo je polnil močan duh po vinski juhi. Svetilka je brlela. Gosti oblaki tobakovega dima so senčili obraze.

Ko so gledali Whymperja, so podrslali ob pod z nakovankami in zgrabili za klobuke, a odkril se ni nihče. Samo Jean Antoine je vstal in mu šel naproti.

Whymper je sedel z Jeanom k sosednji mizi. Prižgali so stenj v svetilki in prinesli vina.

»Na zdravje naših gora,« je dejal Whymper.

Vsi so pili in nato oprezno postavili prazne čaše na mizo. Nihče ni izpregovoril. Besede »naše gore« so jih užgale. Seve, to niso bile globoke, lepe misli, ki bi se v glavah teh planincev oblikovale do pojmov. Vzvišena slika »Becca«¹ in sladki »naš« sta se spojila v enotno meglo, ki jih je opajala in prepojila. Sami sebi so se zdeli boljši, večji in pomembnejši kakor so bili v resnici z Judeževimi zlatniki v žepu.

Whymper je zagledal poleg Maquignaza, ki ga še ni poznal, napolnjeno vrečo. No, v teh mejnih krajih se ni bilo treba čuditi nad tiho-tapskim blagom. Toda skozi plateno vrečo je prodrlo železno kladivo, kakršnega rabi plezavec ob prehodu čez previsne stene. Whymper se je mnogo ukvarjal s plezalnimi tehniko in je skusil, da si more samotni plezavec s to pripravo omogočiti prehod.

»Kdo je ta z razmršeno brado in uhani?«

»Neki zidar,« je odvrnil Carrel in zaničljivo zamahnil z roko.

Jean Josef Maquignaz je bil res zidar. Tudi Carrelova malomarna kretnja je bila poštena in upravičena. Maquignaz ni še nikoli plezal visoko v gore. In Carrel je imel morda slutnje o bodoči vodniški slavi tega moža. Maquignaz je našel pozneje še danes uporabljano italijansko pot na Matterhorn, ki je boljša in krajša ko Carrelova. Giordanova skupina je potrebovala Maquignaza, ker je bil zidar, da bi jim zavaroval železne kavlje.

Možje so bili polni ponosa nad »Becco« in tudi vino je učinkovalo, da so zapeli pesem o gorah:

Gore moje domovine,
ve ljubezen ste srca.
Radost nikdar tu ne mine,
kjer uzrl sem luč sveta.

Whymper je pel z njimi. Kako nedolžno so prepevali ti možje, da je

le gora in samo gora njih ljubezen. In vendar to ni bilo res! V nasprotju s pesmijo so nosili v sebi možnost, da so v zahtevah telesa sprostiti svojo napetost! Ta pot je bila zaprta le Whymperju. Gora je bila resnično njegova edina ljubezen. V nedosegljivih, daljnih vrhovih je ležalo njegovo upanje, v skalnih skladih je utripalo srce njegovega sveta, le tam se je moglo izpolniti, če bi ne bila njegova usoda, da ostane za vedno zapuščen in nepoklicano.

Whympera je zbudilo iz njegovega razmišljanja zvenketanje vreč z zidarskim orodjem. Maquignaz, Gorret in César so se dvignili. Jean Antoine jim je dal znamenje, a Whymper tega ni videl. Jean je sam ostal pri Whymperu in skrbel, da je bil Angležev kozarec vedno napolnjen.

Whymper je pil v trdih, dolgih požirkih, Carrel pa počasi in premišljeno. Oba sta bila zavita v oblake dima iz svojih pip.

»Kdaj sva bila midva v teh petih letih najbližje vrhu? Pravkar premišlujem to.«

»Jaz takrat, ko sem bil zgoraj s profesorjem Tyndallom². Prišla sva do kraja, ki se imenuje zdaj po njem Tyndall-Pie, štirideset metrov pod najvišjim vrhom.«

»Ne. Dvesto štirideset metrov pod njim. Izračunal sem. Če bi bilo le štirideset metrov, potem nista pošteno ravnala. Tyndall mi je pripovedoval, da ste se takrat obotavljali iti še višje. Sicer bi bila gora njegova.

»To ni res! Nikoli bi je on ne dosegel. Tako je bilo: Bennen, njegov prvi vodnik, ki ga je Tyndall privedel s seboj, nas je peljal do razpoke med Pic in Gippfelgrat. Walter je bil njegov drugi vodnik in jaz nosač. Tyndall je hotel vedeti za moje mnenje. Jaz pa sem mu seveda odgovoril, da sem le nosač in naj vpraša vodnika za svet. In vodnika nista hotela naprej. Mar naj jaz pomagam vsakemu, ki pride k nam?«

Whymper je požrl vprašanje, kaj misli Carrel, pod »vsakemu, ki pride k nam«. V njem se vzbudi spomin na tiste dni, ko je Tyndall oblegal deviško goro. Tedaj je ležal brez moči spodaj v Kissnu. Tyndal mu je prevzel Carrela in vse zmožne ljudi, ki jih je on sam — Whymper izšolal na Matterhornu. V najlep-

¹ Becca je tamkajšnje ime za Matterhorn.

² Tyndall, slavni fizik, ki je leta 1860 prvič šel na Matterhorn.

DARUJEM...

Andrej Tumpej

Daritev je verski čin, ko človek viden predmet obleče v molitev. Poganski narodi so darovali in še darujejo božanstvu razne stvari, da ga tako na zunaj častijo in priznajo in prosijo in se mu zahvaljujejo. Judje so v iste namene darovali razno živino pravemu Bogu. Judovska daritev je bila predpoda naša najpopolnejše, nekrvave, božje daritve, ki ji pravimo po naše navadno maša. To itak že ve vsak od nas in zato hodiš vsaj vsako nedeljo v božje poslopje, v cerkev. Ta verski čin nam je strogo zapovedan vsaj vsako nedeljo.

Toda ker je pri maši v naših krajih vse latinsko, ti je morebiti ta verski čin nekako težak, zato nekako tuj, ne moreš ga opraviti z vso dušo.

Res je, da se je zadnje čase razgibalo skoro pri vseh neromanskih narodih tako imenovano liturgično gibanje. Mi sicer popolnega uspeha tega gibanja najbrže ne bomo doživeli, ker Cerkev pri vsaki zadevi ravna zelo previdno in počasi. Paziti mora, da ne napravi napake, ko želi urediti kakšno pomanjkljivost. Zato pustimo njej, kdaj in kako bo to vprašanje in željo uredila po potrebah duš. Res pa je, da človek najbolje porabi in osebno sodaruje mašo, če jo opravlja z istimi molitvami in kolikor moči spremlja duhovnika. Lepših molitev, kakor so jih sestavili apostoli, navdahnjeni po sv. Duhu, in pa naši verski bratje, ki jih je vprav Evharistija dvignila do verskega heroizma, boljšega načina biti pri maši nimamo. Morebiti dobimo baš za evharističen kongres ali po njem preveden tudi na slovenski jezik molitvenik, kakor ga rabi mašnik. Bog daj! Potem bomo lahko zasebno ali glasno v skupinah, kakor to že delajo po dru-

gih deželah molili mašniške molitve pri sv. maši. To bo korak naprej za naše versko življenje.

Kako pa sodaruj do takrat z duhovnikom božjo daritev? Morebiti si navajen, da svoje verske vaje in svoje pobožnosti opravljaš z molitvenikom. Molitvenik je nekaj dobrega, je učna knjiga, kako se *lahko* govori z Bogom. Toda tudi najboljši molitvenik je in ostane samo zasilno nadomestilo za tvoj osebni razgovor z Bogom. Tista molitev je najboljša in najlepša, ki vre sama iz tvojega srca neprisljano. Krist je rekel: kadar govorite z Bogom, recite: Naš Oče! V tem duhu se po Kristovem nauku pravilno spustimo v razgovor z našim Bogom. Najlepša molitev, kar jo pozna svet, ki jo lahko moli istotako kristjan in jud in musliman, je in ostane »očenaš«. Vsaka njena beseda, izrečena zavestno, premišljeno, vzvalovi naše srce, požene in ponese našo misel v nebo. Tam trka včasih tiho, včasih bolj trdo, kakor nam je pač pri srcu. In Očetovo srce posluša in se odpre. Trkajte in se vam bo odprlo! Tudi pri maši rabimo večkrat samo očenaš za vso daritev. Vstop: Očenaš, katerega imamo v nebesih! — Pri slavi govorim v duhu z duhovnikom in angeli: Oče v nebesih, posvečeno bodi tvoje ime. — Pri zbornih molitvah ali blagovesti: Oče nebeški, pridi tvoje kraljestvo v mene in nas in na zemljo. — Ko duhovnik dvigne pri darovanju pateno, tudi jaz položim na njo svoje prošnje, želje, težave, križe: Nebeški Oče, ne moja, ampak tvoja volja se zgodi z menoj na zemlji, kakor se vrši v nebesih. — Pri in po povzdigovanju: Oče, kruha! Za telo in duha! — Pri »Jagnje božje«, kot priprava za obhajilo: Oče, odpusti. Pri slovesni sv. maši se tu duhovnik in njegovi strežniki bratski objamejo. Tudi jaz, vse, brez razločka. Odpuščam, odpusti! — Ko se po obhajilu vračam v svet: Oče, naj ne vodi pot v skušnjavo. Ker so pa neizbežne na tem svetu, ki je dom grešnikom in dolina solza: varuj svojega sina hudega.

To je samo en primer, kako porabiti najbližje in najlažje, kadar stojimo pred Bogom. Danes tako, jutri drugače.

PISMO

Joža Vovk *

(Konec.)

»Bom molila zate, da se srečno vrneš,« mu je rekla, ko so šli proti postaji.

Da, tega se Tone živo spominja, čeprav je bil takrat precej razgiban in nemara tudi malce okrogel. Seveda, saj so pili. A kaj ji je na to odgovoril, se ne spominja

*Radi nepazljivosti sta bila v zadnji številki na strani 64 zamenjana naslova pesmi (Pomlad je prišla) in novele (Pismo). — Urednik.

več, najbrž ničesar. Nikoli ni zmolil zanjo očenaša, res ne, a zdaj se mu zdi, da je silno veliko že premolil zanjo. Ko je dolge ure v nočeh stal na straži in je mislil na njo, mu je vselej prišlo, kot da je v domači cerkvi in da orglje pojo. In kolikokrat je v mislih živo gledal v svoj bodoči dom. Skupaj hodita po hiši, po vrtu, po hlevu, v polje gresta. Ona gre prej domov, da skuha južino ali večerjo. In vesela sta, smejeta se, v hiši je sreča. A zdaj je Tone vojak. Vse mine. Tudi to. Prav, da je tako prišlo, preizkušnja se ponuja za mojo in njeno ljubezen.

Pomlad je v polnem
cvetju

Pa seže Tone iz teh sanj spet v žep in ponovno bere pismo. Da, Tinica piše, Aničina sestra. Torej Anica sama niti ne more več pisati. Kakopak, saj bo umrla. Če že pisati ne more več! Bog ve, morebiti je prav danes umrla, morebiti jo bodo še danes pokopali... Toneta strese. Skuša si predstaviti mrtvo Anico z zaprtimi očmi, vso blede in onemelo, z voščenimi ustnicami, z rožnim vencem v belih rokah. In med rožami leži, sveče gore in... Vse ve, kako mora biti, a ne more verjeti sliki svoje domišljije. Ne, ne, ni mogoče...

Tedaj zaškripljejo vrata in se zaslišijo koraki. Nekako koščeno, votlo odmevajo po prostorni sobi. Podnarednik. Toneta to ne zmoti, ne premakne se, ne okretno glave, — kaj ga briga, kdo straši po sobi. Pride do Toneta a ta gleda skozi okno, njegove misli so daleč, njega samega ni več v tej pusti vojaški sobi, nekje silno daleč je in pušpanovo vejico drži v roki. Anico kropi, mrtvo Anico...

»Tako, tukaj se potikaš? Marš ven!«

Tone se zdrzne in se ozre. Za božjo voljo vendar, pred podnarednikom stoji. V zbeganosti niti ne misli na pozdrav, skuša se zbrati, počí klaverno s petami skupaj, hoče nekaj povedati.

»Kaj počneš tukaj?«

»Podnarednik, pismo sem bral.«

Podnarednikove mrke oči se za hip umirijo, zdaj gleda podnarednik vsaj po človeško, a še vedno ga meri od pet do glave, roka in prst sta še vedno stegnjena proti vratom. Podnarednik vidi njegov zbežan obraz, v očeh se mu svetlika nekaj solzam podobnega.

»Kdo pa ti piše?«

»Prijateljica.«

»Poznam jaz tvoje prijateljice! Ha, tukaj v sobi se boš skrival in čital, kaj ti piše prijateljica, marš ven!«

In padla je psovka, da je Toneta streslo v dno duše. Zbode ga, kot bi ga nekdo z nožem dregnil. V njem zavre, vse kipi po njem, roka se bliskovito dvigne, lopne po licu, da se podnaredniška vsemogočnost zamaje in se opoteče. Tonetu udari kri v glavo, oči so mu kakor podplute, oblije ga mrzel znoj. Opsoval mu je Anico. Anico, ki bo umrla. Opsoval jo je! Če ga ubijejo, naj ga, Anice mu podnarednik ne bo psoval, ne, nikdar je ne bo, naj le še kdaj poskusi, udari ga, pa če stoje sami generali okrog njega.

Tone ne ve več, kaj se z njim godi. Nekam ga vlečejo, veliko jih je, vprašujejo ga, nekatere pozna. Šele čez nekaj ur se toliko zbere, da more vedeti in se razgledati, kje je. Tovariša vpraša, koliko je dobil. Zakaj, tega ne vpraša, saj ve, da je podnarednika udaril. Ni mu žal, da ga je, še enkrat bi ga, še desetkrat, stokrat če bi mu Anico psoval. Fej ga bodi! Štirinajst dni zaporu, malenkost, prava reč, zato ga bo udaril, če mu nalože štirinajst let! Ne, tega ne bo nikoli dopustil, Anice mu podnarednik ne bo psoval, čeprav je podnarednik. Anica je njegova.

Tone sedi v zaporu. Večeri se. Od daleč posluša petje svojih slovenskih tovarišev. Saj jih ni bilo veliko, peli so pa le, kadarkoli so skupaj prišli. Pa mu je težko, ko sliši pesem. Ne morebiti, ker je v zaporu, ne, on misli na Anico, ki je bolna, ki bo umrla in ki mu jo je podnarednik opsoval.

Pozno zvečer pride Peter. Tonetu se tudi sumljivo zdi, da so ga stražarji pustili, da je prišel k njemu ob tako nenavadnem času. Mora že biti kaj posebnega.

»Povej mi, človek božji, zakaj si sem prišel? Čakali smo, pa te ni bilo od nikoder. Šele pri večerji smo zvedeli, da si tu.«

»Udaril sem ga.«

»Zakaj, saj sem ti še opoldne rekel, da je nevaren in sam ga tudi bolje poznaš kot jaz.«

»Nič, Anico mi je opsoval.«

»Prav si naredil. Nekaj sem ti prinesel. Saj ne vem, kaj pomeni, ti boš nemara bolje vedel,« je bolj tiho govoril Peter in mu ponudil mal listič. Tone prebere in zbledi kot zid. »Umrla,« samo to je bilo zapisano in spet je bila Tinica podpisana. Zdaj je torej vsega konec. Tone stiska zobe in guba čelo. Jokal bi in tulil, a se premaguje, srce mu bije, obraz se mu kremži, mraz ga spreleti po vsem životu, na čelu začuti hladen pot.

»Kdo je umrl?«

»Anica. Ná pismo.«

Peter bere. Potem:

»Ne bodi žalosten, Tone, bodi vesel, da zanjo nekaj trpiš. Ljubezen mora trpeti, če ne ni ljubezen. Prav si storil, da si ga oplazil.«

»Prav storil. Ne, ne bo je psoval, ne žive ne mrtve. Peter, fantje bodimo!« izgovarja Tone s tresočim glasom počasi, raztrgano, onemoglo.

Peter je šel.

Tone je sam, tako neskončno sam.

PROTI ZLORABI ŠPORTA

Marijan Dobovšek

Dijaška mladina je ponavadi prva, ki se navduši za nova gibanja. Po svetovni vojni jo je zagrabil val športnega navdušenja s tako silo, da je pri tem v mnogočem trpel šolski pouk. Dvignili so se glasovi proti pretiranemu športu, šolske oblasti so prepovedale dijakom udeleževanje v športnih klubih. — Danes se govori, da ni med dijaško mladino več tolikega zanimanja za šport, da se je usmerila bolj na duhovna vprašanja današnje dobe.

Ker se je tekom let pokazal blagodejen vpliv športa v fizičnem oziru, so država za državo prevzele vodstvo tega gibanja in ga potom športnih organizacij in svojih ustanov (predvsem šole) razširile med vse državljane, zlasti med moško mladino. Do danes je torej fizična vzgoja državljanov v večini držav postala obvezen del državljanske vzgoje pod državnim vodstvom in nadzorstvom, kar naj jamči za pravičen razvoj športa.

Pri nas se je športno gibanje razširilo preko dijaške mladine na drugo prebivalstvo najprej v mestih, deloma v zadnjih letih tudi po deželi (nogomet, smučanje). Kljub temu, da so nekatere panoge športa zasegle že naravnost ogromne množice n. pr. smučanje, je število organiziranih športnikov v primeri s tem le malo napredovalo. Večinoma torej goji šport mladina prepuščena sama sebi. Kažejo se škodljive posledice kot nekdanj pri šolski mladini, samo v mnogo hujši meri. Študent, ki je zanemaril šolo radi športa, je bil takoj kaznovan s slabim izpričevalom, kar je v mnogih slučajih pomagalo. Tudi so šolske oblasti izdale primerne ukrepe. Nihče pa se ne briga danes za *maso mladine izven šole, ki goji šport brez nadzorstva*.

Ker je mladina brez nadzorstva, zaide na stranpota — en sam slab vzgled potegne za seboj nešteto drugih. Mladina si želi svobode, hoče biti prosta družabnih vezi okolice in zato se je instinktivno vrgla prav na tiste panoge športa, ki ji to omogočajo: smučanje, turistika, plavanje. *Šport je torej večini te mladine postal le sredstvo, da se otrese vseh ozirov na družbo tudi v moralnem oziru*. In ker sama v sebi ta mladina nima trdne moralne opore, zaduši kmalu v sebi tudi vsa svarila vesti ter zavrne sčasoma vse božje in naravne zakone.

Že se kažejo posledice. Poglejmo v izletniške vlake ob nedeljah zvečer, po gostilnah v izletniških krajih, po planinskih kočah in pla-

ninah samih; opazujmo to mladino tudi med tednom sredi dela, povsod moremo ugotoviti slabe posledice, ki se zaenkrat skrivajo s svojo strahoto še bolj v notranjosti posameznika, ki pa bodo prej ali slej z vso silo udarile na dan in zadale družbi novo težko rano.

Javno mnenje je doslej o tem molčalo. »Slovenec« je v svojem uvodniku 25. aprila opozoril na to nevarnost. Vsi, ki jim je pri sreju zdrav razvoj naroda, pričakujejo od športnih organizacij in merodajnih oblasti, da po načrtu začno boj proti tej nevarnosti. *Kdor se pod pretvezo športa hoče osvoboditi moralnih dolžnosti poštenega človeka, ta ni športnik, temveč najhujši sovražnik športa.* Proti vsem, ki v tem oziru s svojim slabim zgledom kvarijo mladino, moramo začeti neizprosni boj in jih označiti kot največje škodljivce naroda, zakaj narod, katerega mladina izgubi trdno moralno oporo, je obsojen na propast.

RAZPAD

Iz spomina in po zapiskih: Dr. K. C.

(Konec.)

Novo vprašanje nastaja: Kaj sedaj? Vedno bolj vznemirljive vesti so nas dohitevale. Zadnji vlak proti severu po dolini Eisack je odšel. Bližnji železniški most je porušen. Ali ga bodo mogli popraviti, je veliko vprašanje. Ostane nam le še cesta po znameniti soteski med reko in visoko planoto Ritter. Toda cesta je vsa zatrpana z avtomobili, vozovi in raznimi vojaškimi oddelki. Govori se, da Italijani naglo prodirajo tudi v smeri po gornji Adizi dolini navzdol. Kmalu da bodo v Boznu. V mestni kleti, kamor sem šel pogledat, je vse polno častnikov, ki pijejo in se razgovarjajo. Tam slučajno zadnem na nadporočnika, ki je bil do Kalterna še pri mojem oddelku. Pravi, da odide sam naprej. V splošnem neredu je nemogoče vzdržati disciplino. Glede našega oddelka je mnenja, da bo šel z menoj samo tako dolgo, dokler bom mogel preskrbovati hrano. To pa bo nemogoče, ker so skladišča oplenjena. Uvidel sem, da ima tovariš prav, saj je to zgovorno dokazoval moj popoldanski doživljaj pri skladišču. Vendar sem šel k ostankom oddelka v vojašnico, da se pogovorimo radi odhoda. Vojaki so že povečevali. Želeli so že ponoči nadaljevati pot. Opolnoči naj bi odšli.

Ko se vrnem s tovarišem nadporočnikom v sobo v hotelu Riesen, čujeva, da gori kolodvor. Grozna je bila noč od 4. na 5. november v Boznu. Pozno ponoči dobim obisk. Zastopniki obrambnega odbora v Boznu se zglase. Slišali so, da imam edini še kolikor toliko discipliniran oddelek v vojašnici cesarskih strelcev. Prošijo, naj bi pomogli vzdržati red v mestu, kajti nevarnost obstaja, da podivjano vojaštvo prične pleniti in požigati vsevprek, kakor se pravkar godi na kolodvoru. To delo naj bi bilo samo začasno; s prvim vlakom, ki bi odšel proti severu, bi se oddelek

lahko odpeljal. Zadeva se mi je zdela važna. Morebiti bi le mogel zopet zbrati razkropljeni oddelek, v veliki vojašnici bi se dobro utaborili, sredstev za prehrano je dovolj, orožja vseh vrst leži vse polno naokoli. Toda naš končni namen je, da bi kolikor mogoče številen oddelek prišel dobro oborožen do Beljaka. Vendar naj o vsem odloči moštvo sólo.

Oplnoči res pride nekako 60 mož pred hotel. Vsi so obloženi z raznim plenom. To ni več vojaštvo. Tu ni discipline. Predlog obrambnega odbora kar na kratko odklonijo. Z ozirom na potek dogodkov — Italijani so bili že naslednji dan v Boznu — je bilo to celo prav in koristno. — Po kratkem premisleku odgovorim čakajočim, da je pot proti severu tako zatrpána, da je hitro korakanje možno le v majhnih skupinah. Pot za Jugoslovane je po Pustriški in Dravski dolini. S tovarišem častnikom bova potovala le podnevi. Tako se je končno razkropil še ta ostank našega jugoslovanskega transporta in se v skupinah odpravil dalje.

In končno vendar proti domu!

Kolikor je cest, ki vodijo od italijanske fronte, ki se je tedaj vlekla od trojne meje (Avstrija, Švica, Italija) v visoki Ortlerski skupini v velikih vijugah tja do morja ob izlivu reke Piave, toliko je bilo tiste dni pozorišč zelo žalostnega povratka ne poražene, ampak razpadle avstroogrske armade. Morda najgroznejšo sliko je nudila vendarle cesta po soteski ob Eisacki na Tirolskem, kjer sem težkih misli hodil 5., 6. in 7. novembra 1918.

Opoldne 5. novembra je po cesti iz Bozna prihajal madjarski pehotni polk še dokaj v redu. Spredaj polkovnik s štabom na konjih. Ob neki skali, ki se je na desni strani ceste dvigala nad strugo reke, obstane po polkovnikovem povelju častniška patrulja. Kmalu nato se prične odigravati prizor, ki mi vedno ostane v spominu in ki bi mislil, da kaj takega sploh ni možno pod soncem. Kratko madjarsko povelje zadoni in četverstop za četverstopom podaja puške vojakom pri skali. Tresk! Puškino kopito se razleti ob trdi skali, cev pa zleti v reko ... V reki vidimo ležati topove, strojnice, ob cesti leži na vsak korak prevrnjen avtomobil, tovorni, osebni. Na železniški progi prevrnjeni in oplenjani vagoni. Dva vagona sta bila polna zemljevidov — špeciálk in ob vsem vlaku je raztresen zemljevidni papir. Ob cesti vidimo 30.5 centimeterski top brez zaklopnice. Vse je nastlano z orožjem. To je razorožitev, kakor ji ni primere v zgodovini, odkar obstaja človeštvo.

Nasilja povsod. 6. novembra obstanemo v manjši vasi. Polno vojaške druhalje je tu. Počivajo in obedujejo, kar kdo ima. Kar se začuje prepir. Slovenska kletev je vmes. Pozorni postanemo. Vidimo voz, naložen z raznimi predmeti, vojake, ki ga hočejo opleniti in topniškega podčastnika, Slovenca, ki jim z dvema topničarjema skuša to preprečiti. S tovarišem častnikom priskočiva in s pištolami v rokah preženeva plenilce. S topničarji se seznanimo. Slovenci so. Imamo torej skupno pot. Na vozu ima podčastnik prtljago svojih častnikov, ki jih je izgubil že pri Tridentu. Hoče pa njihovo imetje varovati. In res se mu je z najino pomočjo to posrečilo.

Tega dne prenočujemo v obcestni gostilni v vasi Neustift. Same ženske so pri hiši. Zelo so v strahu, kajti vojaki so jim že vse opleni in opravo poškodovali. Nam prav rade odstopijo sobe za prenočišče in hlev za voz in konja. Okrog polnoči zaslišimo razbijanje po vratih, krik in grožnje. Skozi okno nad vrati pomeriva s samokresi in razgrajaci naglo odkurijo; bili so Čehi.

Pravkar smo naslednjega dni prišli skozi znamenito sotesko Mühlbach (znano iz tirolskih bojev v letu 1809) in se obrnili proti vzhodu, ko opazimo, kako je pa-

trulja Čehov zaprla pred nami cesto in dohajajočim odvzema konje. Res so Čehi, ki imajo tako daleč do doma, potrebni dobrih konj, a svojih dveh pridnih konjičkov jim za nobeno ceno ne damo v zameno za kakšne napol poginjene mrhe. Tudi mi imamo daleč. Zato se postavim pred konje, s samokresom v roki, seveda. Še lepo salutirali so nam in nas pustili pri miru.

Toblaško polje, izvir Drave! Zdi se nam, da smo že kar doma. Cesta je vedno bolj zatrpna z vojaštvom. Mnogo je Madjarov, ki so pač še pred nami zapustili fronto. Razen tega je fronta bila tu zelo blizu. Ko pa pridemo skozi Sillian, doživimo veliko vojaško ponižanje. Lepo opremljeni stoje pred nami — Italijani. Tri tisoč jih je, kot pravijo. Pravkar so prišli čez Kreutzberg do ceste ob Dravi. Izbirajo si postojanke in razpošiljajo straže na desno in levo. Nekako zasmehljivo gledajo to neurejeno maso, ki ni nič drugega kot nekdanji njim tako nevarna avstro-ogrska armada ... V svojo pomiritev pa izvemo, da po določbah premirja tu nimajo več pravice zadrževati vračajočih se vojakov.

Pri Zgornjem Dravogradu pridemo na Koroško. Tu že deluje poseben obrambni odbor. Zopet vse polno novic, ki so se pa pozneje izkazale za izmišljene. Z odborom se pogajamo in dosežemo, da dobimo na razpolago vagon za voz in konje ter poseben oddelek v vlaku zase. Ponoči se odpeljemo in dospemo 11. novembra ob 4 v Beljak. Kolodvor onesnažen, vse je prazno.

Še danes, po več kot šestnajstih letih, mi ne gre iz glave težka misel na jugoslovanski oddelek 400 mož. Tam v Beljaku na kolodvoru 11. novembra bi tak oddelek discipliniranih in dobro oboroženih vojakov mogel silno koristiti mladi Jugoslaviji. Saj orožja je bilo na potu vse polno in smo ga nekaj, celo strojnico, naložili na voz. Toliko tisočev jugoslovanskih vojakov se je vračalo skozi Beljak, pa ni bilo oddelka, ki bi se razpostavil po naši meji in jo čuval. Da, bila je zamujena prilika, a zamujena se ne vrne nobena ...

JUTRO

Peter Križman.

Čez svitajoče se strehe
je lastovka dremotno
razpela krila.
Z lista je padla
kaplja zgoščene rose
na tla in usahnila.
Skozi speče veje
zaškripal je ključ,
nato se je v cerkvi
luč prižgala.
Nekdo se je pokrival
in se nemo sklonil
čez mrzli prag;
njegov prvi zdih
neslišno je utonil
v boječi svet.

Na polju sredi žit
je Kristus pribit
na lesen križ.
In steza eno roko
čez tiho vas
in steza drugo roko
čez žitni klas,
čez kronan obraz
je razlita grenkoba.
Zdaj bo spregovoril
in rekel močno:
Bodi svetloba!

MLADI GROBOVI + MILAN MEDEN

* 21. maja 1906 † 6. aprila 1935. — Begunje pri Cerknici

Pravili so mi, da si umrl, Milan. Da ležiš na mrtvaškem odru, so mi pripovedovali, pa da si lep, bel kot sneg, s prav tako belim nageljnomo na prsih, v rokah pa da držiš križ, v katerega si tako trdno veroval v življenju. — Potem so Te odnesli na božjo njivo. V blagoslovljeni hišici so Te spustili v jamo, navalili nanjo prsti, grob pa so zagrnili z venci in rožami, ki so Ti jih toliko nanosili tisti, ki so Te imeli radi. —

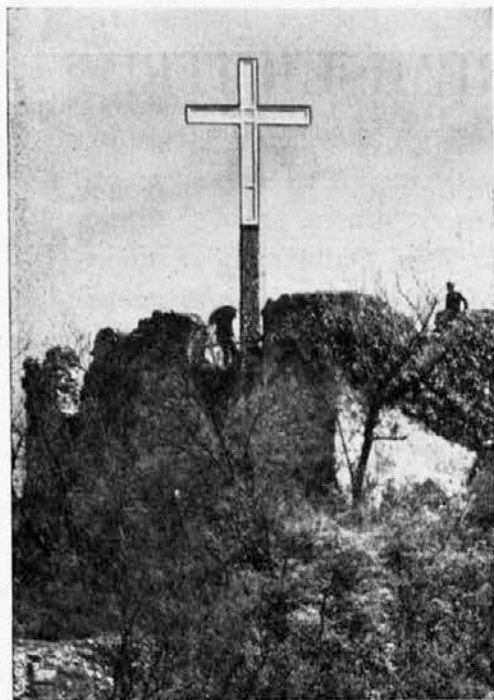
Težko mi je bilo, da Te nisem mogel pokropiti in ne te pospremiti. Danes, na prvi majniški dan, pa sem le prišel k Tebi. Morda bi drugače pozabil, da se ta dan začne šmarnična pobožnost in ne bi vedel, zakaj se vsak dan sliši Marijina pesem iz cerkve. Milan, veš kako si še lansko leto prepeval vsak dan na koru:

Kdaj tisti zlati majnik mi prisije,
ko bom na srcu Matere Marije...

Kako hitro se je to zgodilo. Sedaj si srečen. Nam pa je vendarle hudo, ker si odšel. Saj smo od Tebe še mnogo, mnogo pričakovali. Deloven, značajan krščanski fant si bil, tak, kakršnih nam vprav v sedanjih razrvanih dneh tako zelo manjka. Pogrešali Te bomo v našem fantovskem odseku, v katerem si z veseljem in vneto deloval, pri KA, kateri si bil podpredsednik, na koru, saj si bil več let najbolj zvest cerkveni pevec, v družbi, kjer si bil vedno vesel in dobre volje, — pogrešali Te bomo povsod, kjer bi bilo treba postaviti odločnega, značajnega krščanskega fanta.

Počivaj mirno in pričakuj nas! Veš, saj gremo vsi za Teboj in morda se kmalu vidimo. Na svidenje! Z Bogom! —

Jože.

Evharistični križ v Kamniku (na Malem gradu). Ob lepem večeru se vidi daleč naokrog, celo do ljubljanskega Gradu.

+ TONE MEDEN

Vigred prihaja v našo deželo, ptice selilke se vračajo, brstje na drevju poganja, vsa priroda se pripravlja na veliko obnovo, na novo življenje. Ti, dragi Tone, si pa odšel od nas v lepšo in boljšo domovino, tja kjer je večna pomlad.

Kar nismo mogli verjeti strašni novici: Medenov Tone je umrl! Saj smo te še pred nekaj dnevi videli pri sestanku in se smejali tvoji šegavosti, — zdaj si nas pa kar naenkrat zapustil.

Žalostno so peli zvonovi, ko smo Te nesli k zadnjemu počitku. Dolga vrsta fantov te je pospremila na tvoji zadnji poti, in zagrnili tvojo gomilo z venci.

Tone Meden se je rodil na Kožljeku 15. julija 1913 in umrl 29. marca 1935. Bil je izučen za čevljarja. Bil je delaven član našega fantovskega odseka Kat. akcije; bil je tudi zelo dober igralec in je nastopal skoraj pri vsaki igri. Zadnjikrat je nastopil v vlogi Kobentarjevega Matevža v igri »Izpod Golice«. — Umrl je po kratkem trpljenju za revmatizmom.

Počivaj v miru dragi Tone — Kranjc J.

MAJNIŠKI DAR

Gregor Mali

Brezmadežna, v tebi
je sonce in moč,
v notranjosti moji
pa žalostna noč:
Pokaži mi pot do kreposti,
do sreče in večne mladosti!

Narava oltarje
ti s cvetjem krasi,
zbor ptičic te s petjem
radostno slavi.
O, kaj naj bi jaz ti podaril?
Srcé mi Gospod je ustvaril.
Marija, naj tvoje bo večno,
da moje življenje bo srečno!

POMLADNO VSTAJENJE

Gregor Mali

Od daleč prihaja zvonjenje,
narava praznuje vstajenje,
cvetice krasijo dobrane
in ptice pojo pozdrave.
Pomlad je na zemljo prišla,
v pozdrav se ji sonce smehlja.

Le mlado srcé še žaluje,
po sreči nekdanji zdihuje...
Odloži, srcé, vse bridkosti,
zdaj čas je življenja, mladosti!
Zavriskaj, mladenič, zapoj,
vstajenje naj praznik bo tvoj!

NEPRESTANO PREMIŠLJUJTE!

Trije preskusni kamni resnične žosistovske organizacije

Kan. J. Cardijn, Belgija.

(Konec.)

II. Delavsko življenje

Drugi cilj žosizma je: *zopet pokristjaniti vsakdanje, navadno življenje mladih delavcev.*

Ali na to zadosti mislimo? Ali to življenje zadosti poznamo? Ali ga zadosti živimo? Z vsemi njegovimi problemi, njegovimi materialnimi in moralnimi pogoji, njegovimi neslišanimi težavami, njegovimi skušnjavami, njegovim trpljenjem, njegovimi ogorčenji, njegovimi malodušnostmi?

In vendar je prav *to-le življenje, vse to življenje tisto, ki mora zopet postati krščansko, če hočemo, da postane zopet krščanska delavska mladina.*

Ne gre samo za življenje pobožnosti: življenje molitve, maše, obhajila; ne samo za življenje, ki ga žive v društveni skupnosti, v lokalu, na zborovanju, na ekskurziji; ne samo za nedeljsko življenje.

Ne, tu gre za *vsakdanje*, navadno, naravno življenje, v družini, na cesti, pri delu; s tovariši, tovarišicami; s sosedi, sosedami; z odraslimi delavci.

Gre za *osebno*, notranje, umsko in moralno življenje dečka, mladeniča, mladega človeka, ki išče, opazuje, premišlja, primerja, ki si tako sam ustvarja svoj svet lastnih misli, sodb, ocen, ki ga bodo varovale v njegovem življenju.

Gre za čuvstveno življenje mladeniča, mladenke, ki prestaja krizo doraščanja, ki si želi ljubezni, ki je poklican v zakon, ki ve za spolno življenje, išče poznanja, shajanja, ki misli na zaroko, na zakon.

Krščansko mora zopet postati življenje *zabave*, ki ga vleče nase, kino, ples, šport, zgledi, pogovori, brežvoljnost, ocene in položaji, ki prežijo nanj od vseh strani.

Krščansko mora zopet postati končno življenje *dela*, ki vtisne svoj žig vsem drugim stranem njegovega življenja in ki bo povečini odločilo o njegovi bodočnosti; to življenje dela z vsemi svojimi pojavi: okoljem, tovariši, selitvami, vajeništvom, organizacijami.

Vse to-le življenje, resnično življenje, ne neko umetno življenje, to je tisto, kar je treba pokristjaniti in torej zagrabititi in nanje vplivati. *Vse to-le življenje* mase mladih delavcev hoče žosizem zopet pokristjaniti, dobiti pod svoj vpliv, preosnovati, ščititi in braniti. Vsa organizacija žosistov, vsa njena akcija, vsa njena metodologija meri na to življenje. To življenje tvori predmet njenih *anket*, študij, programnih točk na njenih zborovanjih in v njenih publikacijah. To življenje tvori predmet vseh razgovorov, vseh razprav, vseh skrbi, ki pridejo na dnevni red. Na to življenje merijo njeni organizacijski oddelki, njene intervencije in prošnje pri oblasteh, njene socialne zahteve, ki vse skušajo to življenje ščititi in braniti.

Na to življenje morajo neprestano misliti vsi borci, duhovni pristojniki, odborniki v vseh svojih stikih s člani, v vseh svojih iniciativah in realizacijah žosistovskih.

Niso člani za organizacijo, ampak organizacija za člane, za njih resnično življenje, za njih posvečenje, za pokristjanjenje tega po božji previdnosti jim namenjenega delavskega življenja, od Boga hotenega zanje in za vse mlade delavce.

Žosistovski odsek, ki bi zanemarjal realno življenje in realne potrebe svojih članov in drugih mladih delavcev lastnega kraja, ni žosistovski odsek.

Borec, ki se ne bi zanimal za realno življenje in realne potrebe svojih članov in drugih mladih delavcev, ki ne bi skušal nanje vplivati in jih zopet pokristjaniti, tak ne bi bil žosist-borec.

Ponavljamo: tu je pravo poslanstvo žosizma.

Vse v organizaciji je zaradi tega življenja: kot sredstvo vplivanja, preobrazovanja, podnaranavljanja tega življenja: duhovno vodstvo njenih borcev, njih evharistično življenje, rekolekcije, zaprte duhovne vaje, vse to meri na njih posvečevanje in njihov apostolat v tem realnem življenju, ki naj vrne slavo Bogu!

III. Delavsko okolje

Kar smo dozdaj povedali, nam bo pomagalo razumeti tretji znak žosizma: žosizem hoče zopet pokristjaniti, zopet osvojiti *delavsko okolje*.

Prva dva smotra ne moreta biti dosežena, če pozabimo ali zane-marimo tretjega. Nemogoče je zopet pokristjaniti *maso* in *življenje* mladih delavcev, če ostane okolje, v katerem žive in delajo, skvarjeno in kvarljivo.

Neprestano se je povdarjal odločilni vpliv okolja. Morda se je to preveč zanemarjalo glede delavske mladine.

Ne gre za to, da se ustvari novo okolje, neko *umetno okolje*, v katero se zapro za nekaj ur na teden, da se potem zopet spuste v svoje naravno okolje. Akcija v kakem umetnem okolju: v šoli, v društvenem lokalu, cerkvi, mora biti *vsa* usmerjena na naravno okolje, in more biti samo mik, točna priprava, opremitve za akcijo v naravnem okolju. Vojska se ne dela v vojašnici, dela se v zakopih, na fronti. Žosistovski zakopi, žosistovska fronta se nahaja v naravnem miljeju, v delavskem okolju. Tu se bije bitka, vse dni, vse trenutke, bitka socialna, bitka moralna, bitka za vero. Tu se duše pogublajo in dobivajo. To od Previdnosti dano, od Boga hoteno poklicno okolje je, kar moramo zavojevati. Ali se ni to okolje nekoliko pozabljal, ali se ni delalo predaleč od okolja, mimo okolja, brez stika z njim? Vabili so se fantje na zborovanja, k duhovnim vajam, v društvene prostore brez vsakega ozira na njihovo naravno okolje. Ko so se v to okolje vrnili, so se v njem znašli brez opore, včasih kar brez trdnih tal pod seboj, odtujeni in izkoreninjeni iz lastnega okolja. Ravno nasprotno pa se mora doseči. Naravno okolje, to je to-rišče domačega misijona. Tu je potrebna misijonska akcija, tu je treba misijonarjev.

Za ta notranji misijon, za to polje apostolata skrbi žosistovska organizacija. Ne pozabimo nikdar: žosistovska zborovanja ne zadoščajo, zunanji nastopi ne zadoščajo. Vse to so samo sredstva, nobeno ni samo sebi namen, vsako mora služiti edinole zavojevanju delavskega okolja.

Naj bo zborovanje še tako številno obiskano, še tako navdušeno, zato še ni žosistovsko. Treba je, da predmet zborovanja meri na zavojevanje okolja, da žosisti pridejo z njega navdušeni, bolj odločni za zavojevanje okolja.

Žosistovska skupina, ki se zadovoljuje z zborovanji ali tudi s pomožnimi ustanovami (za vojake, za brezposelne, za varčevanje) in ki ne misli nenehoma na akcijo v svojem okolju, natančno določenem ji za osvojitev; ki ne misli nenehoma na delavske družine, delavske ulice, delavske četrti v fari in v občini; na okolja dela: tvornice, delavnice, zavode, kjer so mladi delavci iz občine ali fare zaposleni, ki ne misli nenehoma na prometna sredstva, ki se jih poslužujejo na potu na delo in nazaj: na vlake, tramvaje, avtobuse —: taka skupina ne vrši resničnega žosistovskega dela.

Žosisti-borci, ki se ne brigajo za naravno okolje, v katerem njihovi člani in drugi mladi delavci živijo in delajo; ki ne zbirajo informacij o tem okolju; ki se ne trudijo, da bi v to okolje proniknili; ki so v družinah svojih članov z zadregi in se v njih nerodno počutijo; ki članov doma ne obiskujejo; ki ne zahajajo k njim v njihovo ulico, njih mestno četrt; ki ne organizirajo žosistovske osvojitve med prevozom, spotoma, v delavnem času: taki žosisti borci niso resnični žosisti-vojevalci, ne bodo nikoli dobri žosistovski voditelji, ne razumejo žosizma.

Vse žosistovski pomožne ustanove, vse žosistovske publikacije, vse žosistovske manifestacije, vsi žosisti-borci vsa organizacija, vsa akcija, vsa žosistovska metodologija, vse to je usmerjeno na delavsko okolje, na osvojitev delavskega okolja, na zopetno pokristjanjenje.

Katoliška akcija žosistov

Sedaj bomo razumeli resnično Katoliško akcijo, kot jo hoče papež: Osvojitev *laiške mase*, zopetno pokristjanjenje *laiškega življenja*, zopetno osvojitev *laiškega okolja*.

To pa *po laikih*, *po organizaciji*, *ki je laiška*, *po laškem apostolatu*, *po organiziranem laškem apostolatu* pod vodstvom in avtoriteto cerkvene hierarhije!

Kajti edinole laiki morejo prodreti v to okolje, se čutijo doma v tem okolju, zato, ker je to okolje njihovo okolje.

»*Vstop prepovedan*« duhovnikom, redovnikom, hierarhiji, razen po njenih boricah, njenih laških apostolih, njenih laških misijonarjih, po osvajajočih in v svojem krogu vplivajočih članih vojskujoče Cerkve.

»*Prvi apostoli delavcev morajo biti delavci*« (*Quadr. anno*).

Naloga duhovnih vodij je vzgajati te apostole, jih storiti sposobne za ta apostolat, jih navdušiti za ta apostolat, jim nuditi potrebnih nadnaravnih sredstev za ta apostolat.

Kakšna sprememba njihovega laškega življenja! Vse njihovo laško življenje postane življenje apostolata, življenje v službi Cerkve, življenje v službi dobrega Boga.

Kakšna ekspanzijska in kašna osvojevalna moč za Cerkev! Ta organizirani laški apostolat tvori veliko ofenzivno fronto Cerkve. Nič več sama defenziva, ampak ofenziva, splošna, metodična disciplinirana ofenziva za osvojitve vseh okolij, za prejedritev, prepojitev, preobrazbo vseh okolij.

Laištvo proti laicizmu!

Laištvo, uradoma deležno kraljevega duhovstva Cerkve, poverjeno z uradnim mandatom cerkvene avtoritete, poverjeno s poslanstvom od hierarhije!

Kakšni pogledi v bodočnost!

Ne, tako zasnovano, tako organizirano, tako vzdrževano zavojevanje delavske mase, zavojevanje delavskega življenja, zavojevanje delavskega okolja ni več utopija, niti prazna utvara! To je veliki čudež Katoliške akcije, ki je na tem, da se ostvari v osramočenje nasprotnikov Cerkve in v največjo slavo božjo!

NA RAZPOTJU

Gregor Mali

Žegananje je. Maša v podružnici sv. Urha je minila. Ljudje veselo hite domov. Le trem se ne mudi: Brdskemu očetu, Kajžarju in Brdskemu študentu. Pred nekaj dnevi je prišel domov z zrelostnim spričevalom v roki. Najraje hodi sam, da more misliti; saj veste, misli vsak, kdor je na razpotju.

Brdski oče je dober mož. Marsikatero smreko je posekal in dal cerkvi. Tudi reveži ga poznajo. Dolgov nima, denarja pa tudi ne.

Kajžar je mešetar. Skrbno skriva pred ljudmi, da ima denar.

Brdski oče in Kajžar sta v pomenku, govorita najprej o vremenu, o dobri letini, o kupčiji, potem o drugih ljudeh, nazadnje pa še o Brdskem študentu.

»Ali bo šel v bogoslovje vaš študent?« vpraša radovedno Kajžar Brdskega očeta.

»Naj gre, kamor hoče. Kakor si bo postlal, tako bo spal!« odgovori oče kratko.

»To bo pa nekaj zame,« si misli Janko, se jima previdno približa in posluša.

»Nespameten si. Ves denar si zmetal zanj. Na stara leta boš pa stradal, če fant ne bo gospod. Jaz sem pa poskrbel za svoja stara leta.« Tako modruje Kajžar in ne opazi ostrega pogleda Brdskega očeta.

»Si poskrbel, toda samo za svoje telo, za dušo ne. Denar ni vse. Kar sem izdal za fanta, mi ni prav nič žal; nikdar ne bo mogel reči, da ga nisem imel rad.«

Odločno govori Brdski oče. Kajžar pomisli in molči.

»Ali ti ne bo hudo, če ne bo tvoj sin duhovnik, saj si ga vendar za to dal v šolo. Ali ne?«

»Rad bi videl, da bi bil. Toda, če ne bo, ga ne bom sovražil. Naj bo, kar hoče, samo da bi bil vedno pošten.«

Zadnjo besedo Brdski oče posebno povdari; dvoje src vztrepeta ob njej: Kajžarjevo in Jankovo.

Po kratkem molku začne Kajžar znova: »Veš, nekaj bi ti rad povedal, pa kar ne morem.«

»Kar govori, saj si mož,« odvrne oče.

»Tvoj sin ne pojde v bogoslovje, ker ima že izbrano dekle.«

»Tako, dekle ima. Kje si pa to novico zvedel?«

V Janku vre. Stisne pest in hoče zakričati: »Lažeš, obrekuješ!« Toda premaga se.

Kajžar v zadregi nadaljuje: »Gričarjeva Malka vedno govori o njem. Najbolje je, da se vzameta. Ne bi bil napačen par to, saj sta oba šolana.«

»Mešetari za živino, ljudi pa pusti pri miru. Mislil sem, da si mož, zdaj pa vem, da imaš ženski jezik. Povem ti, da iz te moke ne bo kruha.« Odločno vrže oče te besede.

Kajžar dvigne pest, zažuga z njo Brdskemu očetu in zbogom. Brdski oče pa misli na sina, ki je na razpotju ... —

Brdski študent je vse počitnice preživel doma, pridno delal in malo govoril. Ženske so skrbno pozvedovale, kam bo nameril svoj korak: k Bogu ali v svet. Domači so jim odgovarjali, naj vprašajo njega. Toda nihče se ga ni upal vprašati.

Že v otroških letih je Janko zahrepenel po oltarju. To hrepenenje je še nosil skrito v svojem srcu. Rad bi postal duhovnik, toda mislil je, da je breme duhovniške službe pretežko zanj. Mislil je kreniti na drugo pot, toda vest ga je svarila pred njo.

Ko je slišal očetov pogovor s Kajžarjem in spoznal, da je v odločevanju popolnoma svoboden, se mu je odvalil težek kamen s srca.

Popoldne gre k župniku, ki ga ljubeznivo sprejme. Župnik je že dolgo prosil zanj Gospoda, da bi ga poklical v svoj vinograd. Janko mu razodene takoj svojo skrivnost. Prosi ga, naj mu govori o žrtvah in radostih duhovskega poklica. Župnik govori, da zahteva Gospodova služba vsega človeka. Duševne in telesne zmožnosti mora posvetiti zveličanju duš, tudi čas in prostost. Boriti se mora noč in dan, da ohrani čistost srca in duše. Hud je ta boj. Le tisti, ki ga podpira Gospod, ga zmore. S Kristusom mora nositi križ, z njim večkrat iti na Oljsko goro in Kalvarijo. Hvaležnosti ne sme pričakovati, na uspehe ne gledati, le delati mora in iskati zgubljenih ovac in jih v trudu in znoju nositi v Kristusov hlev.

Ni še končal, ko jima udari na uho divji krik, ki ga spremljajo kletve. Župnik prebledi. Janko vzdihne. Vstaneta in hitita ven za cerkev. Pred bližnjo gostilno se bliskajo noži in po hrbtih padajo koli, iz ran vre kri.

»Poglej,« pravi župnik, »tako poslušajo naši fantje moje prošnje!«

»Nekdo se je zgrudil!« pripomni Janko.

»Počakaj me tukaj! Jaz grem doli, da jih pomirim in pomagam, ako kdo potrebuje moje pomoči.«

»Jaz grem z vami!« odgovori Janko.

Župnik hiti v sobo, vzame s seboj sv. olje, potem pa v Jankovem spremstvu hiti po hribu navzdol. Naproti jima prihiti fant in zakliče: »Gospod, hitro! Gričarjev umira!«

Župnik pospeši korake in govori Janku: »Poglej, to so najtežje ure za duhovnika!«

Pred gostilno leži v mlaki lastne krvi osemnajstleten fant. Janko se zdrzne. Dve solzi objameta ob tem pogledu njegove oči.

Župnik se skloni k fantu, ga spove in mu podeli odvezo, nato ga mazili — še hip, dvoje skesanih, hvaležnih oči se upre vanj, usta pa tiho sepečejo: »Bog naj vam povrne. Potolažite mater in očeta. Z Bogom!« Srce zastane, mlade oči ugasnejo. V župnikovem naročju izdihne.

Janko je videl hvaležne oči, slišal poslednje besede umirajočega mladeniča in spoznal, da ni slajše radosti kakor rešiti mlado jagnje večne pogube in ga nesti v naročje Kristusovo.

Spremi župnika na dom in mu razodene: postal bo duhovnik.

»Prav imaš; saj vidiš, kako si potreben.« Sežeta si v roke. Župnikovo srce pa je pelo zahvalno pesem njemu, ki more slabo obrniti na dobro.

Ko je že mrak objemal zemljo, se je Janko vrnil domov in vsem razodel vest, da je prosil za sprejem v bogoslovje.

Oče de veselo: »Poznal sem te. Vedel sem, da boš to izbral!« Mati zakrije obraz in joka od radosti, bratje in sestre pa strme nad bratom, ki ga je v svojo službo poklical Gospod.

KATOLIČANI PO DRUGIH DEŽELAH

Škoti so se zavzeli za preganjane mehiške katoličane. Nedavno je imela »Škotska katoliška zveza« v Glasgowu svoje zborovanje. S tega zborovanja so poslali angleškemu predsedniku Mac Donaldu pismo, v katerem ga prosijo da zastavi ves svoj vpliv za preganjane katoličane v Mehiki. Tej prošnji je bil priložen tudi dopis, ki so ga škotski katoličani poslali predsedniku Mehike generalu Lazaro Cardenas. Prepis tega pisma so dobili vsi člani londonškega ministrskega sveta.

Podajamo glavne točke tega pisma:

1. Vi in vlada trdite, da ne preganjate katoličanov. Ali ni to preganjanje, če se

je moralo 10.000 mehiških katoličanov s svojimi družinami vred preseliti v pragozdove britanskega Hondurasa?

2. Po svojem uradnem tisku razglašate, da vlada v vaši državi verska svoboda.

Mi pa vemo, da je dala vaša vlada pobiti nad 300 katol. duhovnikov. Imamo popis njihovih imen.

3. Vaši diplomatski zastopniki v tujih državah govore da vlada pri vseh red in mir.

Dejstva govore drugače. Povejte, koliko samostanov in cerkva je bilo porušenih v času vašega vladanja?

4. Ako vlada v vaši državi verska svoboda, zakaj so nekatere zvezne države zaprle katoliške cerkve in izgnale katoliške duhovnike?

5. Zakaj je vaša vlada prepovedala pod pretnjo najtežje kazni prihod apostolskemu delegatu za Mehiko nadškofu Ruiz y Florez?

Tako se katoličani vsega sveta vse bolj zavzemajo za preganjane brate v Mehiki.

V Nemčiji je bavarska tajna policija prepovedala kritiziranje Rosenbergove knjige »Mit XX. stoletja«. Rosenberg je oznanjevalec nemškega novopoganstva.

V Belgiji so trije škofje izdali skupno pastirsko pismo, v katerem opozarjajo katoličane na nevarnost od strani »Lige za človečanske pravice«. Škofje povedo, da je ta liga pravzaprav famasonska in protikatoliška. To je pokazala zlasti s tem, da ni niti z enim dejanjem protestirala proti krvavemu preganjanju katoličanov v Mehiki, niti ni spregovorila besede v obrambo katoliških pravic, ki jih ima do šole in vzgoje otrok.

V Kanadi v Quebecu vlada velika brezposelnost. Komunisti imajo za svojo brezbožno propagando ugodna tla. Tem nevarnim sovražnikom pa so svetne in cerkvene oblasti napovedale boj. Svoje dolžnosti so se zavedli tudi katoličani. V Quebecu je manifestiralo proti brezbožnikom okrog 7000 ljudi, večinoma katoliških akademikov in delavcev. Mednarodni odbor

»Pro Deo« je o božiču poslal vladarjem držav in voditeljem evropskih narodov poziv, da naj se spričo dogodkov v Rusiji in Mehiki vsi krščanski narodi združijo v boju proti napredujočemu barbarskemu brezboštvu. Le združeni narodi bodo dosegli, da se bo mogel evangelij svobodno oznanjati in veroizpoved svobodno, javno izpričevati.

Mehika. Mehški nadškof Diaz je bil postavljen pred sodišče, češ, da je protizakonito vršil bogoslužje izven stolne cerkve. Obsojen je bil na 500 pezov globe in 14 dni zapore.

Mehiška boljševiška vlada vrši grozodejstva kar naprej. Svet pa k temu molči. Še več. Mednarodno društvo »Rotary International« bo imelo letos svoj kongres v Mehiki. Geslo rotarcev je: »sebi koristi najbolj, kdor drugim služi«. Delovanje rotarcev naj bi določalo ljubezen do sebe, bližnjega, domovine in vsega človeštva.

Torej, da se razumemo. Rotarci bodo šli v Mehiko, da se bodo zbrali v tisti državi, kjer se poleg Rusije najbolj krvavo preganja katoliška Cerkev. Bodo protestirali? Kaj še! Mehiška vlada jih bo svečano sprejela, ti bodo v miru zborovali, povsod bo vladal red in mir, popolna svoboda. Njihov tisk bo že preskrbel, da bo to pismeno razglasil. Tako bodo krvavim grozodejstvom mehiške vlade dali ti gospodje moralno pomoč (potuho).

Po njih sadu jih boste spoznali!

PO ŠPORTNEM IN TELOVADNEM SVETU

Naš nogomet

Nogometna sezona je v polnem razmahu. Pričakovali smo, da se bo po zimskem počitku pokazal ta šport v boljši luči kot doslej; a prve tekme so pokazale, da pri nas nogomet ne more preko mrtve točke. Odbor ljubljanske nogometne podzveze se sicer trudi, da člane včlanjenih klubov

tudi z vzgojnimi predavanji navaja k fair igri (fair — izg. fér pomeni to, kar pomenijo besede pravilen, pošten, plemenit, obziren skupaj), a to bi bilo treba uvesti po vsej državi. Prišlo je že nekako v navado, da eno moštvo skuša nadvladati nasprotno moštvo s tem, da mu onesposobi za igro najboljše igravce. Izgovor z ne-

srečo ne drži, ker se to stalno ponavlja in le proti najboljšim igralcem. Posledica bo seveda ta, da se sčasoma ne bo lotil nogometa nihče, kdor hoče obdržati zdravo koleno.

Lahka atletika

Bližajo se tudi prvi lahkoatletski nastopi. Po številu udeležencev pri gozdnih tekih (cross-country) bi sodili, da se je le majhen del lahkoatletov sistematično pripravljaj na letno sezono. Zato verjetno rezultati prvih tekmovanj ne bodo razen redkih izjem najboljši.

Športni prostori

Naš prvi in edini slovenski Stadion v Ljubljani dobiva svojo končno obliko. Arena, pobočja in glavna tribuna bodo do evharističnega kongresa urejeni, prav tako bo zasajen v trikotu ob strani park — vse po načrtih mojstra arhitekta Plečnika.

Ob Dolenjski cesti pod salezijanskim zavodom na Rakovniku se tudi vrše spremembe. S skromnimi sredstvi dela vodstvo zavoda počasi in vztrajno na tem, da se zgradi lep športni prostor s pravilno urejenim tekališčem. S. K. Korotan bo na ta način dobil možnost, da dvigne svojo lahkoatletsko sekcijo do pomembne višine.

Marsikje bi z vztrajnostjo mogli polagoma priti do urejenega športnega prostora, ki je neobhodno potreben za uspešno delovanje kluba. Učimo se na vzgledih.

Iz Čehoslovaške

Čehoslovaški Orel priredi v sledečih mesecih na več krajih petdnevne lahkoatletске tečaje pod vodstvom profesorjev državnih gimnazij. Vzajemno sodelovanje državnih ustanov in O.Č.S. na polju lahke atletike in ostalega športa kaže vidne uspehe.

Francoski športni znaki

»Les Jeunes« (Mladina), glasilo zveze katoliških športnih organizacij Francije, objavlja stalno imena tistih članov, ki so si priborili športni znak. Tega si priboriti ni baš lahko, ker so pogoji taki, da more

le hiter, spreten in vztrajen športnik doseči mere, ki jih določa pravilnik o športnem znaku. — Podobno kot Nemci imajo tudi Francozi 3 starostne stopnje (n. pr. do 30 let, 30—40 let in preko 40 let), katerim odgovarjajo bronast, srebrn in zlat športni znak. S tem se hoče pokazati, koliko bolj se cenijo enaki uspehi športnika, ki je že prekoračil 40. leto. Tak športni znak uvažajo tudi druge države, ker se kaže kot posledica blagodejen vpliv v športu; namesto rekordnih poskusov v eni sami panogi pride tu do veljave splošna telesna zmožnost; to pa more do zahtevane višine razviti vsak zdrav športnik, ki živi po športnih načelih.

Naš trening

Skok v daljavo: Velika hitrost in dober odziv, to omogoči skoke preko 6 m daljine. Skakač v daljavo mora torej biti pred vsem dober *sprinter* (tekač na kratke proge gl. Ulaga »Knjiga o športu«). V čim večji hitrosti mora torej skakač izvesti *odriv* in to *tik pred črto*, zakaj 1 mm prestopa preko te črte že razveljavi skok, vsak cm odriva za črto pa skrajša daljino skoka, ker se ta meri vedno od mejne črte.

Glavna napaka skoro vseh naših skakačev v daljavo je negotov odziv. Jasna je torej prva naloga treninga na skakalnici: doseči zanesljiv odziv.

1. *Predvaja za dober odziv:* Med tekom (na skakališču s srednjo hitrostjo) malo popustimo in se nato krepko odrinemo z odbojno nogo na način, kot bi hoteli s temenom glave doseči čim višjo točko; napravimo torej skok skozi zrak, ne da bi pri tem izgubili občutek, da tečemo; na tla priletimo torej najprvo z nasprotno nogo in hip nato z odbojno nogo (pri tem prožno ujamemo sunek) in tečemo zopet naprej. Med tekom ponavljamo ta odziv in skok skoz zrak vsakih 6, 8 ali 10 korakov. To vajo vadimo vedno pred treningom na skakalnici.

2. *Kako dosežemo točen odziv:* Prva stvar je, da se navadimo na enakomerno dolg (stalen) korak. Na tekališču izme-

rimo razdaljo 10—15 korakov, ki smo jih napravili v zelo hitrem teku, ter vedno znova pri vsakem treningu poskušamo, ali je dolžina naših korakov ostala ista.

Na skakalnici sami vadimo sledeče: Postavimo se v določeni razdalji (25—30) od mejne črte in začnemo z gotovo nogo zalet. Po 6—8 kratkih korakih preidemo v hiter tek ter tečemo preko mejne črte na ta način, da zadnje tri korake prenehamo s sprintom in tečemo naprej le radi vztrajnosti. Če smo pri tem pristali z odzivno nogo tik pred mejno črto, potem je bila dolžina zaleta pravilna in smo začeli zalet s pravo nogo. — Radi lažje kontrole si postavimo še posebno znamenje ob črti, kjer je pristala odzivna noga, ko smo začeli hiter zalet. — Če smo pristali pred mejno črto z napačno nogo, potem moramo začeti tek z drugo nogo. Če pa smo mejno črto z odzivno nogo prestopili ali se odrinili

preveč zadaj, potem za isto dolžino pomaknemo znamenje nazaj ali naprej (zalet podaljšamo ali skrajšamo). Skakač, ki ima stalen korak, na ta način dobi popolnoma zanesljiv zalet in odziv. To skakaču omogoči, da vse svoje sile napne v hitrost zaleta, pri tem pa vse svoje misli osredotoči na odziv; zadnje tri korake sprostí tudi vse mišice in ob zadnjem koraku — odzivu — se vse telo kot prožno pero hipoma dvigne in splava skoz zrak v velike daljave popolnoma sproščeno. Šele, ko začne telo padati, vrže skakač obe nogi hipoma čim bolj daleč naprej, da s tem podaljša dolžino skoka.

Bistvena pri skoku v daljavo je torej sproščenost tik pred in tik po odzivu, pri odzivu samem pa se naenkrat sprožijo mišice celega telesa. To je pa mogoče doseči le, če je odziv zanesljiv in ne dela skakačem nobenih težav. M. D.

MED SLOVENSKIMI FANTI

Predoslje

Tudi v Predosljah je nastopila pomlad. Naše fantovske duše so se zdramile in vzbrstele. Kakor rožnato popje se odpirajo evharističnemu soncu Kristusu. Pod močnimi žarki Njegove ljubezni se razvijajo, da bodo nekoč zrel sad na božjem drevesu. Nočemo biti uvelo listje, nočemo biti suhe veje, ampak odločni, vztrajni in dosledni katoliški fantje. Vzgoja značajev je naš smoter, ki ga skušamo doseči tudi s prosvetnim delom.

Vse naše prosvetno delo obstaja v splošni duhovni pripravi na evharistični kongres. Naš krog še ni zajel vseh fantov v fari, še manj pa mož. Toda našega duha morajo postati vsi. Zato imamo svoj teater, ki ne »špila komedij« ampak vzgaja.

Na tiho nedeljo smo igrali igro »Sv. Just«. Pobožna zadeva, boste rekli! Res je. Igra nam kaže krvavo preganjanje kristjanov v 4. stoletju pod okrutnimi rimskimi cesarji. Sv. Just je bil mlad in bogat

plemenitaš. Bil pa je tudi Kristusov mladeč, ki se ni bal preganjanja radi svoje vere in je šel raje v smrt kot da bi odpadel od Kristusa. Tudi danes se bije boj med Kristusom in peklom. Po nekaterih deželah je ta bolj že krvav, po drugih pa še bo. Zato nam je treba junaških vzorov.

Igro smo igrali v korist evharističnega kongresa in je bila zato tudi dobro obiskana. Vemo, da priprave mnogo denarja stanejo, zato hočemo tudi mi doprinesiti svoj delež.

Dragi fantje, tudi Vi tako storite, da bo evharistični Kristus veličastno počaščen in da bo po Njem naša fantovska družina polna svetega ognja za katoliško stvar.

Vavta vas

Še mi naj se oglasimo. V »Kresu« bremo, s kako vremo in s kolikim zanimanjem se naši fantje pripravljajo na kongres. Tudi mi nočemo biti med zadnjimi.

V postu smo imeli duhovne vaje za može in fante. Le malo jih je bilo, ki se jih niso udeležili. Postrgali smo stari kvas, da bomo novo testo in bo evharistični Kristus v nas našel dostojno prebivališče. Kakor smo se v sklepu duhovnih vaj vsi zgrnili okrog obhajilne mize, tako hočemo to mizo oblegati tudi za naprej in postati pravi apostoli v Katoliški akciji. Tukaj na deželi zelo čutimo stisko današnjih dni. Pravimo pa, da bo hudih dni le takrat konec, ko bodo ljudje zopet spoznali, da je Kristus namen in smoter vsega.

Tudi evharistični križ smo že blagoslovili na tiho nedeljo zvečer. Ne bom vam opisoval, kako je bilo. Le to vam rečem, da je bilo lepo in da tega večera ne bomo pozabili.

Naše prosvetno društvo lepo deluje. Posebno živahno je v dramatičnem in tamburaškem krožku. Sedaj ustanovljamo še pevskega.

Dobili smo tudi novega g. župnika Jožefa Kresa. Želimo mu obilo blagoslova pri delu. Upamo, da bo tudi nam fantom obrnil svojo pozornost in da bomo z roko v roki gradili v naši fari slovensko katoliško skupnost.

Prečna

Praznik sv. Jožefa je fantovski praznik. Pri nas smo ga sicer vedno praznovali, toda letošnji praznik je bil za nas zelo važen. Slovesno je ta dan sprejel v Katoliško akcijo 14 fantov preč. g. kanonik Kek.

Sedanji časi naši stvari niso baš prijazni, vendar se vrste katoliških fantov širijo in medsebojna vez se je med nami utrdila. »Kres« je zgovorna priča naše misli, našega dela, pa tudi naše moči. Povezal je fante ene misli, združuje fante, ki si resno prizadevajo za katoliške ideale in za življenje, ki je vredno krščanskih fantov. V to družbo vstopamo tudi mi fantje iz Prečne in v njej hočemo vztrajati.

Posebnih novic o našem prosvetnem delu danes še ne moremo povedati. Na praznik Marijinega oznanenja smo skupno z vsemi katoliškimi organizacijami proslavili spomin naših mater, ki so bile z našimi lepimi besedami in dejanji zelo zadovoljne in vesele.

Tudi evharistični kongres nam je v mislih in se z vso vnemo pripravljamo, da skupno z vami, dragi fantje, minifistiramo za Kristusa Kralja.

Cerknica

Pri nas na Notranjskem, ob zanimivem Cerkniškem jezeru, tudi nismo kar tako. Beremo, kaj po drugih krajih fantje delajo, igrajo, predavajo i. t. d. Tudi mi nismo in nočemo biti med zadnjimi.

Po lepo uspeli Materinski proslavi, ki se je vršila na praznik Oznanenja Marijinega, smo začeli s predstavami »Pasijona«. Potrudili smo se, kar je bilo v naši moči, da bi trpljenje in smrt našega Odrešenika ljudem lepo prikazali, v vsej veličastni resnobi in grozoti. To se nam je tudi v polni meri posrečilo. »Pasijon« smo ponovili večkrat, pa smo imeli dvorano, ki ni ravno majhna, vedno polno. Za naše male smo imeli posebno predstavo. Dvorano so popolnoma zasedli, saj jih je bilo 300, pa še od daleč so prišli.

S takimi predstavami skušamo tudi ljudi vpeljati v velike dneve, ki so nam že prav blizu. Prizor zadnje večerje hočemo obnoviti v vseh naših cerkvah, da bomo vsi katoliški Slovenci okrog Kristusove mize, kjer bomo uživali kruh iz nebes. Evharistični kongres pa naj bo krona in mejnik.

Vemo, da so na mnogih krajih igrali »Pasijon« Tako je prav. Ne moremo pa razumeti, da nekatera naša društva v tem času, ki bi moral biti ves posvečen kongresu, igrajo prazne burke kot »Matajevega Matijo« itd. Pustimo telebansko kulturo njim, ki imajo z njo veselje, mi pa delajmo v duhu časa. Ali nimamo prav?

Bog živi!

Knjižno naznanilo.

Dr. Mihael Opeka:

IZ MOJIH RIMSKIH LET

Kanonik dr. Mihael Opeka nam je podaril novo knjigo — topot ne govorov, marveč druge — čisto svoj-ske vsebine. Kakor v mozaiku je razgrnil pred nami

spomine iz tistih svojih življenskih let, »ki v njih mladenič dozoreva v moža«, in se je on v središču krščanstva, v večnem Rimu, pripravljal za vzvišeno duhovsko službo. — Po kratkem opisu poti zdoma v Rim, očrta najprej slavno zgodovino kolegija Germanika-Hungarika, ki mu je postal za sedem let nad vse ljub dom v tujini. Potem slika na podlagi lastne izkušnje življenje v zavodu; podčrtava zavodove vzgojne smernice in metode; seznanja z znanstvenim

stremljenjem in doganjanjem doma in na visoki šoli Gregorjanski. Od zavoda in univerze pa nas vodi po samem rimskem mestu. Razkazuje stari, poganski — podzemeljski — in novi, krščanski Rim po njega najlepših spomenikih, najmogočnejših svetiščih, najznamenitejših krajih. Posega v zgodovino in opisuje sodobnost: rimske posebne šege in navade, praznike in slovesnosti. Tudi v okolico Rima nas pelje — bližnjo in bolj oddaljeno — in nam pokaže mikavnih zanimivosti na ondotnih krajih in ljudeh. Predstavi nam celo vrsto slovitih mož, ki jih je imel srečo spoznati v Rimu in v zavodu — velikanov kreposti, učenosti in gorečnosti za Boga in Cerkev, z brezprimernim papežem Leonom XIII. na čelu. V opisovanje krajev in ljudi pa vpleta plastične prizore in dogodbe, resnobne in vesele, poučne in zabavne — vse tja do viškov svojih osebnih doživljajev: nove maše, slovesa od večnega mesta in — po sedmih letih — povratka v domovino. — Iz naslovov dvaindvajseterih poglavij knjige najlažje zaslutimo vso njeno obilno in pestro tvarino. Evo jih:

- I. Zdoma za sedem let. — II. Collegium Germanicum-Hungaricum. — III. Začetne zgodbe na novem domu. — IV. »Virtuti et Musis.« — V. Prvič pri Sv. Petru. — VI. »Evviva il papa re!« — VII. Naša prisrčna svetišča. — VIII. Rimski božič. — IX. San Saba in Pariola. — X. V podzemeljskem Rimu. — XI. Odlični gostje. — XII. Ob sledovih davnega veličja. — XIII. Vihar veselja v Izraelu. — XIV. Leon XIII. in germaniki. — XV. Romanje k sedmerim cerkvam. — XVI. Kardinal Pavel Melchers. — XVII. Počitnice in še marsikaj. — XVIII. Na papeževem rojstnem domu. — XIX. Proti cilju. — XX. »Introito ad altare Dei.« — XXI. Zgodbe pred koncem. — XXII. »Krčmar pri Treh kronah« in konec. —

Mirno rečemo, da ob tej dr. Opekovi knjigi ne bo dolgčas nikomur: ne duhovniku ne laiku, ne inteligentu ne preprostemu človeku. S posebnim zanimanjem pa jo bodo brali razni zavodi (duhovski in drugi), njihovi predstojniki in vzgojitelji — ter vsi nekdanji rimski romarji, ki bodo ob spominih pisateljevih obujali svoje lastne ljube in drage spomine na nepozabno prestolico krščanstva. —

Izbrano opremljena knjiga ima 208 strani tiska in 50 listov slik na posebnem, najfinejšem papirju. Stane trdo in elegantno broširana 45.— Din, v platno vezana 56.— Din. Naroča se pri založnici, **Misijonski tiskarni, Groblje - Domžale.**

sem vremenu je šel po Whymperevemu poti in malo je manjkalo, pa bi imel zmago v rokah. Toda Carrelovo obnavljanje je takrat maščevalo Whympere. Občutil je nekaj kot hvaležnost, in verjel je, da ne spada med tiste proklete »vsake, ki pridejo k nam«.

»Ali ste bili v tem poletju že zgoraj na naši planoti? Ali sta najini imeni še tam?«

Carrel se je smejal. Whympere je udaril na pravo struno: »Najini imeni sta še vedno zgoraj. In bosta vedno tam ostali.«

Mislila sta na škrljato steno, ki sta jo dosegla pred petimi leti, ko sta prvič osvajala s smotrom pred očmi. Tudi takrat je bilo tekmovalno. Carrel je zapustil Whympere, ki je ostal sam z grbavim Luc Meynetom, kateri pa je bil izvrsten plezalec. Sredi najbolj napornega dela v skalah sta zagledala Whympere in Meynet sto metrov nad seboj. Jeana Antoina. In na tistem kraju, ki ga je prvi dosegel, je vsekaj Carrel s cepinom v skalo svoje inicijalke³ križ in datum. To bi naj pomenilo, da je on, Jean Antoine Carrel z božjo pomočjo prvi zagospodaril v tej višini. Whympere je prišel kasneje za njim in je vsekaj svoje črke E. W. v ravni črti nad njegovimi, v isto skalo, le višje ko Carrel. Lični, kakor njegove risbe, sta zagrizli črki v neizbrisljivo praskalo.

»Pravite, da sta najini imeni še vedno zgoraj. Mar naj čakava, da pride kdo drugi in vseka svoje ime še višje? Ali ne bi vendar spet enkrat midva skupno poskusila. Jaz verjamem, da sem razbral skrivnost gore in odkril pot, ki pelje do smotra. Jaz bom došel na vrh. Ali ne bi šli z menoj, Carrel? Nikogar ne poznam, ki bi ga imel rajši s seboj, ko vas!«

Whympere je govoril iz gostega neprodornega oblaka tobakovega dima. Pri svetli luči ne bi zmogetel te prošnje.

Carrel je držal jeziček na tehtnici v svojih rokah; njegova odločitev bi zaključila usodo obeh mož. Whymperevo in njegovo. In Carrel je čutil važnost te ure. Poskušal je premisliti.

Giordano je bil njegov rojak, Whympere tujec. Carrel je bil priključen na Giordana s krvjo. In proti tej zvezi so bile brez pomena muke, skrbi in izkušnje, ki jih je preстал z Whympereom v teh petih poletjih. Ni ga svarilo niti spoštovanje pred Whympereom-iskalcem novih poti v večnih gorah. Izpil je Whympereovo vino in dejal po dolgem molku: »Ne. Jaz ne morem! Drugim sem obljubil.«

Whympere je prekinil pogovor. Za slovo je ponudil Carrelu roko; tega

navadno ni storil. Danes pa sta se drug drugemu odtujila.

Whympere je šel k bolniku.

Carrel je pohitel, da bi dohitel prejšnje tri Giordanove ljudi na poti v Breuil. Ti so prepevali in se vlekli kakor včasih vojaki do drugega taborišča. Dekleta so jih spremljala. Tu je bilo vendar prijetneje, ko sedeti pri čemernem, obsedenem Whympereu.

V.

Whympereova pot v lekarno v Chatillon ni bila zastoj; v ponedeljek zjutraj se je Angležu zdravje znatno izboljšalo.

Bolnik je bil angleški župnik, kot jih je bilo takrat mnogo srečati v Alpah. Whympereovo požrtvovalno pomoč je gledal z vidika krščanske morale, cenil je njegove poti po svojih turističnih neuspehih in se je čutil dolžnega Whympereu z vsemi močmi svoje duše in svojega telesa.

Whympere je prikrajšal poslovilni govor, kolikor je le mogel. V Valtournanche-u ni našel več miru, moral je navzgor v Breuil, pod vznožje Matterhorna.

Gore so zakrivali ogromni deževni curki. Megla je zagrnila dolino proti nebu in nikarkršnega upanja ni bilo, da bi se vreme izboljšalo. In če so se za hip oblaki milostno razmaknili, je bilo videti sive zastore z svinčeninim sencami.

Whympere je šel mimo kočee ob Marmornem potoku, kjer je pred tremi dnevi srečal Carrela. Toda danes ni prešel na drugo stran doline, ampak je ostal na ravni poti v Breuil.

V tej noči je ugasnila Whympereova ljubezen do Carrela. Do obeh Carrelov je postal ravnodušen, stala sta izven boja, le vodnika neke damske družbe spodaj v dolini sta bila.

V hotelu Favre je vladalo mrzlo, megleno razpoloženje. Po mokrih tleh si lahko spoznal, kam jo je najprej ubral vsak prišlec in kam se je razgrnila njegova premočena obleka. Ob pobarvanih podstrešnih stenah se je vlačila sopara in gosti hlapi. Po stopnicah so čepele kokaši. Psi so se zavlekli pod kmečko peč, v kateri je plapolalo dračje. Smrdelo je po suhem perju, po zasmojeni dlaki in irhovini. Skozi odprto okno je silil mrz, da je zeblo do kosti in skozi črno odprtino je udrl grozeče bobnenje gorskega hudournika v ozki prostor. Vsi so se prestrašili in se bali. Oba hudournika, ki sta v lepem vremenu kot srebrni trak obrobila planinske travnike, na katerih je bil sezidan hotel, sta jih sedaj izpremenila v otok sredi besnečih hudournikov.

Poleg Whympere je bil vpisan le še en tujec: profesor Giordano, mož, ki ga je Whympere poznal kot jezdec na mezu. Whympere ni vedel, kako mu je ime in ni poznal njegovega obraza. Sicer Giordanova

postava ni izdajala kandidata, ki naj bi prvi osvojil Matterhorn. Ko ga je Whympere srečal na stopnicah, se je Giordano obrnil in zbežal v svojo sobo. Whympere je dvomil, če ni živčno bolan, saj njegov pozdrav ga vendar ni mogel tako očarati.

Whympere se je bavil ves deževni božji dan s svojimi risbami.

Način njegovih osnutkov in njegova pisava sta na prvi pogled izdajala njegovo duševno stanje: voljo, vztrajnost, natančnost. Ni videl barve in zraka, ampak le obris in linijo, črno na belem. Kar pa je videl, to je vložil v bogastvo drobnih kot las tenkih črt, z neskončno marljivostjo in potrpljenjem. Zanj je bilo to delo stvarno poročilo vsemu svetu in ne strastno osebno doživetje.

On je hotel postati ingénieur (izginjenjer), todí oče mu je umrl prekmalu, in sedaj ni imel nikogar, ki bi ga vzdrževal pri študiju. Moral je prevzeti očetovo delavnico in postati lesorezec. Dobro je zaslužil; z dvajsetim letom je postal neodvisen in mogel sam plačevati stroške za svoja potovanja. Brez tega bi ne bil mogel postati planinec. Od nikogar ni ničesar sprejel. Po izredno uspešnih raziskovalnih potovanjih v Alpah in v visokih Andih⁴ se je v zrelih letih bavil z načrtom, da bi šel z ekspedicijo na severni tečaj. Toda stroški bi bili preveliki. Vendar, če bi Whympere podvzel ekspedicijo, bi bil Anglež prvi človek na severnem tečaju.

Proti večeru je zazvonilo v hotelu, v znamenje, da je nekdo došel. Tega ni nihče pričakoval. Bolni Anglež iz Valtournanche-a se je dvignil in prihitel za Whympereom. Mezeg, na katerem je prijezdil Giordano, je prinesel tudi njega. Župnika je prignala misel in navdihnjenje, da bo mogel s čimerkoli pomagati Whympereu. In poslovilni razgovor mu ni zadostoval. Whympere je bil v vsakem pogledu povsem drugačnega mnenja in je legel že zgodaj k počitku.

Naslednjega dne, v torek, se je zbudil pozno z razbolelo glavo. To je bilo 11. julija. Ozdravljeni župnik je stal ob njegovi postelji in ga nagovarjal. Cela ploha besedi je udarjala ob Whympereova ušesa, ki jim ni razumel pomena. Slednjič se je povsem predramil.

Ali ni ničesar slišal in še nič ne ve?

»Ne, kaj neki?«

»Velika skupina je odrinila danes zjutraj navsezgodaj proti Matterhornu. Sedem mož. Pravili so, da so vsi vodniki iz Valtournanche-a. Celo mezza imajo s seboj.«

Whympere je poskočil iz postelje:

»Mezeg, s profesorjem?«

»Ne, z vinom in jedili.«

(Dalje prihodnjič.)

⁴ Andí, pogorje v Ameriki.

³ začetne črke svojega imena in primka. Takole: N O C + J A (po fotografiji)

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

L J U B L J A N A

MIKLOŠIČEVA CESTA 6 (v lastni palači)

OBRESTUJE HRANILNE VLOGE PO
NAJUDGODNEJŠI OBRESTNI MERI

NOVE VLOGE:

VSAK ČAS RAZPOLOŽLJIVE OBRESTUJE PO 3%

Domača slovenska zavarovalnica je VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

v Ljubljani

v lastni palači ob Miklošičevi
in Masarykovi cesti

SPREJEMA V ZAVAROVANJE:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo. — 2. Zvonove in steklo proti razpoki in prelomu. — 3. Vse vrste jamstva, nezgod in kaska. — 4. Sprejema v *življenjskem* oddelku zavarovanja na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah. — 5. V posebnem oddelku vodi posmrtninsko zavarovanje Karitas. — 6. Posreduje vsa ostala zavarovanja.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Sloveniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.

NASLOV CENTRALE: LJUBLJANA — MIKLOŠIČEVA CESTA 19

Telefon 25-21 in 25.22.